

Interviews maatschappelijke stage

Bibliotheek

1. Louise van Arkel, bibliotheek Westland
2. Norma Verheijen, beleidsmedewerker VOB
3. Annette Wierikx, manager Theek5
4. Marjolein de Jong, bibliotheek Eemland

Onderwijs

5. Deborah van Aken, docente en stagecoördinator MaS
6. Hans Arts, docent en stagecoördinator MaS
7. Jump Koch, projectmedewerker MaS bij het CPS

Vrijwilligersorganisaties

8. Judith Bach, stagemakelaar en projectcoördinator

Bibliotheek

1. Interview Louise van Arkel, stagecoördinator en pr-medewerker, Bibliotheek Westland

Inleiding

Bibliotheek Westland heeft sinds schooljaar 2007/2008 ervaring op het terrein van de maatschappelijke stage. Hiervoor werkt de organisatie nauw samen met het onderwijs en jongerenwerk in de regio. De maatschappelijke stage wordt voor een groot deel ingevuld in Bibliotheek Naaldwijk, waar ook het JIP (Jongeren Informatie Punt) is gehuisvest.

Aanleiding voor de maatschappelijke stage was de lancering van de vernieuwde website www.jipwestland.nl in 2007. Louise van Arkel, pr-medewerker en verantwoordelijk voor het JIP, bereidde samen met leerlingen van Lentiz Dalton Mavo het openingsprogramma voor. In die periode zocht de school naar locaties voor stageplaatsen. De bibliotheek en het Lentiz Dalton Mavo maakten een aantal afspraken waarna gestart werd met de uitvoering van de maatschappelijke stage.

Praktijk

In het eerste schooljaar werd de stage gedaan door een groep van zes (3e jaars) vmbo- leerlingen. De school selecteerde de jongeren voor de stage in de bibliotheek. Deze kwamen elke maandagochtend circa 1 ½ uur bij elkaar. Louise van Arkel gaf de instructie en vervolgens gingen de leerlingen aan de slag. Zij fungeren als klankbord, speuren wekelijks naar actuele, regionale en voor hen relevante informatie en plaatsen deze op de website. Daarnaast verrichten de jongeren hand- en spandiensten zoals het ontvangen van gasten en het verstrekken van informatie.

‘Je moet wel regelmatig even polshoogte nemen want soms kan het iets te gezellig worden of zijn ze gewoon voor zichzelf bezig. Tegelijkertijd moet je niet te streng zijn. De bibliotheek is geen school en leerlingen moeten het natuurlijk ook leuk vinden om er te werken.’

Kansen

Volgens de bibliotheek werd iedereen er beter van. Louise van Arkel: ‘De bibliotheek biedt de school stageplaatsen en wij krijgen de kans met jongeren te werken.’

Louise van Arkel ziet ook andere mogelijkheden voor de maatschappelijke stage. Op het gebied van mediawijsheid noemt ze bijvoorbeeld het organiseren van informatiebijeenkomsten voor ouderen die in het Westland worden georganiseerd via het Jongerenwerk. ‘Jongeren demonstreren aan ouderen hoe een mobieltje, MSN, twitteren of de Wii werkt’. Ze noemt verder:

- voorlezen in de bibliotheek
- gastvrouw/gastheer zijn tijdens bijeenkomsten in de bibliotheek
- de organisatie en PR van evenementen

Louise van Arkel maakt een kanttekening bij informatiebijeenkomsten door en voor jongeren. 'Het werkt niet goed als leeftijdsgenoten iets van elkaar moeten leren. De boodschapper als persoon is dan belangrijker dan de inhoud, dus dat leidt alleen maar af.'

Vaardigheden

'Wanneer je met jongeren te maken hebt moet je voorbereid zijn op mondige pubers', aldus Louise van Arkel. Ze kunnen lastig zijn, herrie maken en hanggedrag vertonen. Jongeren zijn niet bij alle collega's populair. Zelf heeft Louise van Arkel veel affiniteit met deze doelgroep. 'Om goed en professioneel met jongeren te kunnen samenwerken, heb je enthousiasme en een zekere flair nodig'. Louise van Arkel vindt duidelijkheid erg belangrijk, niet alleen in de opdracht maar ook in het aangeven van je grenzen. Daarnaast moet je geïnteresseerd zijn in hun leefwereld en ook het niveau goed kunnen inschatten. Leerlingen op havo/vwo- niveau kunnen meer aan en hebben een andere wijze van instructie nodig dan vmbo-leerlingen.

Samenwerking

Volgens Louise van Arkel kun je de maatschappelijke stage van twee kanten benaderen. 'Je kunt ervoor kiezen om vooraf een plan te schrijven maar wij zijn van 'onderop' gestart en hebben nu bijna twee jaar praktijkervaring. De samenwerking met de school is goed en gelijkwaardig. Voorwaarde is dat vooraf duidelijk is – en daar kun je afspraken over maken - waar ieders verantwoordelijkheden liggen: in onze situatie is de school verantwoordelijk voor de leerlingen en de bibliotheek voor de website.'

De bibliotheek werkt ook nauw samen met het Steunpunt Vrijwilligerswerk Westland. Bij deze organisatie is het mogelijk workshops te volgen die kunnen helpen bij de organisatie en uitvoering van de maatschappelijke stage. Zij verzorgen bijvoorbeeld workshops over het (zorgvuldig en duidelijk) formuleren van een opdracht en het geven van instructies.

Kosten/baten

De kosten voor een maatschappelijke stage zitten volgens Louise van Arkel vooral in de begeleidingsuren. In Bibliotheek Naaldwijk vraagt de begeleiding van leerlingen circa 45 uur op jaarbasis. Daarnaast wordt een aantal uren ingezet voor de interne en externe coördinatie: het informeren van collega's en het voeren van meerdere gesprekken met de betrokken organisaties (school en vrijwilligersorganisatie).

De maatschappelijke stage levert ook iets op. Louise van Arkel noemt de volgende zaken:

- 1) de website wordt wekelijks geactualiseerd en het contact met de jongeren is intensiever geworden.
- 2) het contact van de bibliotheek met de school is hechter geworden. Daardoor kan de bibliotheek aandacht vragen voor bijvoorbeeld het jaarprogramma dat zij biedt aan het voortgezet onderwijs.
- 3) de maatschappelijke stage draagt bij aan een positief imago van de bibliotheek onder jongeren.

Evaluaties

Tussentijds en na afloop van een schooljaar vinden evaluaties plaats met de begeleidende docenten. Na het eerste schooljaar kwam daar het volgende uit:

- De maatschappelijke stage bleek te lang, waardoor het moeilijk was de leerlingen blijvend te motiveren. Ook ontstond er een soort vrijblijvendheid onder de leerlingen die de productiviteit niet ten goede kwam
- De matige kennis van de Nederlandse taal leverde problemen op bij bijvoorbeeld het bijhouden van de website
- Het spijbelgedrag van enkele jongeren zorgde voor problemen

Er werd een aantal verbeteringen doorgevoerd:

- De stage van ruim dertig weken werd omgezet in een zogeheten lintstage. In plaats van een lange stage met een groep van acht jongeren werd gekozen voor een stage van circa zes weken voor twee koppels van twee leerlingen. Voordeel hiervan is dat elke zes weken een groep leerlingen met een nieuw onderwerp kan starten. Nadeel is dat de begeleiding meer tijd

- Voor het schrijven van artikelen zijn richtlijnen gemaakt: hierin is het onderwerp vastgelegd evenals het aantal woorden en zinnen.
- De gedragsregels in de bibliotheek zijn vastgelegd met onder andere afspraken over verschijnen en afmelden.

Tips

Louise van Arkel heeft een aantal tips voor stagebiedende organisaties. 'Het gaat vooral om zaken die u vooraf kunt bedenken, afspreken en organiseren.' Ze noemt enkele voorbeelden:

- Bedenk welke type opdrachten u aan leerlingen wilt en kunt geven. Welke taken zijn van maatschappelijk nut? En bij welke taken nemen leerlingen de plaats in van een professional? Een belangrijk criterium is natuurlijk ook wat de leerlingen zelf leren van de opdrachten.
- Probeer de opdracht(en) zo duidelijk mogelijk te formuleren maar bied leerlingen ook ruimte voor de invulling ervan.
- Elke opdracht vraagt een of meerdere vaardigheden. Bedenk dus welke vaardigheden nodig zijn voor de opdracht(en) die u als bibliotheek verstrekt. Louise van Arkel zou het overigens erg handig vinden als hiervoor een instrument wordt ontwikkeld.
- Wanneer u vooraf een jaarprogramma kunt ontwikkelen, kost de interne organisatie u minder tijd.
- Bedenk vooraf de criteria en voorwaarden als stagebiedende organisatie. Leg daarbij zaken vast als de duur van de stage, de frequentie en natuurlijk de evaluatiemomenten.

Testimonials Louise van Arkel

'Om goed en professioneel met jongeren te kunnen samenwerken, heb je enthousiasme en een zeker flair nodig.'

'De bibliotheek biedt de school stageplaatsen en wij krijgen de kans met jongeren te werken.'

Contactpersoon: Louise van Arkel, mailadres: lvanarkel@bibliotheekwestland.nl

2. Interview Norma Verheijen, beleidsmedewerker VOB

Maatschappelijke stage in de bibliotheek?

Waarom zou een bibliotheek zich beschikbaar moeten stellen voor een maatschappelijke stage? Norma Verheijen zou deze vraag anders willen benaderen: 'bibliotheken hebben de jongeren hard nodig!' De maatschappelijke stage is volgens haar een mooie manier om jongeren en de bibliotheek aan elkaar te binden. 'Het is natuurlijk allang bekend dat het aantal bibliotheekleden onder jongeren dalend is. Via de maatschappelijke stage kunt u hen (opnieuw) laten kennismaken met de bibliotheek. Niet alleen als gebruiker, maar mogelijk ook – gezien de vergrijzing - als toekomstig werknemer.'

Rol bibliotheek

De maatschappelijke stage is volgens Norma Verheijen ook een uitstekend instrument bij de lokale verankering van de bibliotheek. In navolging van Helen Blowers stelt ze dat bibliotheken de taak hebben om burgers te begeleiden bij veranderingen in de samenleving. 'Het informeren over en helpen bij het gebruik van nieuwe media is hierbij natuurlijk een prachtig voorbeeld!'

'En natuurlijk kunt u als bibliotheek ook een rol spelen in de bemiddeling of informatievoorziening: 'ontwikkel een prikbord op uw website en organiseer speeddates of informatiemarkten waarin u partijen - de jongeren en maatschappelijke organisaties - bij elkaar brengt.'

Maatschappelijke stage en mediawijsheid

Jongeren kunnen volgens Norma Verheijen op veel terreinen worden ingezet. Ook of juist op het terrein van mediawijsheid. De jongeren beschikken volgens haar over parate en actuele media-expertise. 'Maak als bibliotheek gebruik van de digitale wijsheid van jongeren!'

Jongeren zouden, onder begeleiding van een deskundige bibliotheekmedewerker, betrokken kunnen worden bij de uitleg over nieuwe media aan ouderen: hoe werkt MSN of Twitter bijvoorbeeld? Ze noemt nog enkele voorbeelden:

- zelf een website invullen of een pagina van de bibliotheekwebsite
- een serie lezingen bedenken en organiseren
- een cursus opzetten en uitvoeren
- demonstraties en/of workshops verzorgen, bijvoorbeeld voor ouders
- suggesties doen voor beleid, bijvoorbeeld via een (op te richten) klantenpanel

Norma Verheijen heeft ook een tip: 'als u jongeren wilt aantrekken, kunt u beter de term "nieuwe media" in plaats van "mediawijsheid" gebruiken.'

Gewoon doen!

Inmiddels zijn er op landelijk niveau tal van organisaties die een aanbod hebben ontwikkeld op het gebied van mediawijsheid. Wanneer bibliotheken hierin ook iets willen betekenen, moeten ze volgens Norma Verheijen niet te lang nadenken maar gaan doen. 'Waar ik behoefte aan heb, is dat bibliotheken aan de slag gaan. Met vallen en opstaan ervaring opdoen en kijken wat past bij de organisatie.' Ze noemt hierbij het voorbeeld van DOK in Delft en de wijze waarop deze bibliotheek het programma mediawijsheid momenteel uitvoert. Het is volgens Norma geen primair vereiste dat bibliotheken hierin nieuwe producten of diensten ontwikkelen. Via het Mediawijsheid Expertisecentrum wordt het aanbod op landelijk niveau gebundeld en zichtbaar gemaakt. Inmiddels zijn meer dan 130 organisaties uit de culturele sector en het onderwijsveld aangesloten bij dit Expertisecentrum. Op www.mediawijsheidkaart.nl, in opdracht van het Expertisecentrum ontwikkeld door Kennisland.nl, zijn programma's, producten en activiteiten rond mediawijsheid te vinden. Voor bibliotheken ligt hier een kans om de functie van informatiemakelaar verder te versterken. Burgers hebben tal van vragen en behoeften rond mediawijsheid. In aansluiting op deze vragen en behoeften kunnen bibliotheken relevante bestaande programma's onder de aandacht van het publiek brengen. Hierbij kunnen bibliotheken jongeren betrekken door ze in te zetten als een soort media-ambassadeurs.

Aandachtspunten

Belangrijk aandachtspunt bij de maatschappelijke stage in de bibliotheek is het kunnen inzetten van deskundig en enthousiast personeel. 'Het personeel moet natuurlijk kunnen omgaan met jongeren, maar ook professioneel zijn bij de selectie en coaching. 'U moet de jongeren natuurlijk niet laten verdrinken.' Op welke wijze de begeleiding wordt uitgevoerd, is volgens Norma Verheijen ook afhankelijk van de opdracht. 'Hiervoor zou een instrument kunnen worden ontwikkeld, bijvoorbeeld een matrix waarin combinaties zichtbaar worden van mogelijke opdrachten en de benodigde vaardigheden.'

Imago

Volgens Norma Verheijen kan een maatschappelijk stage op positieve wijze bijdragen aan het imago van de bibliotheek. Wanneer de opdrachten aantrekkelijk en zinvol zijn én door de bibliotheek goede begeleiding wordt gegeven, zal dit snel bekend zijn onder de jongeren. Voorwaarde is dat je de organisatie daarop inricht en deskundig personeel inzet. Maar ook het inzetten van nieuwe media zoals Hyves, de eigen website en Youtube kan hierbij helpen.

Vragen

Er zijn ook nog vragen rondom de maatschappelijke stage. Norma Verheijen vraagt zich af waar de grenzen liggen in de opdrachten en werkzaamheden. 'Kun je jongeren bijvoorbeeld straatinterviews laten doen of uitleenwerkzaamheden laten verrichten? Mag je hen inzetten voor een interne scholing van het bibliotheekpersoneel? Passen deze werkzaamheden in een maatschappelijke stage of ga je hiermee op de stoel zitten van de professional? Daar ben ik wel nieuwsgierig naar.' Norma Verheijen zou graag de ervaringen van bibliotheken willen horen.

Testimonials Norma Verheijen

'Maak als bibliotheek gebruik van de digitale wijsheid van jongeren!'

'Waar ik behoefte aan heb, is dat bibliotheken aan de slag gaan. Met vallen en opstaan ervaring opdoen en kijken wat past bij de organisatie.'

Contactpersoon: Norma Verheijen, mailadres: verheijen@debibliotheken.nl

3. Interview Annette Wierikx, manager Theek5

Huidige situatie

Binnen Theek5 zijn jaarlijks stagiairs werkzaam die een opleiding volgen aan het ROC. Hierbij gaat het om beroepsgeoriënteerde stages. Annette Wierikx, werkzaam als manager binnen Theek5, geeft aan dat de organisatie zich op korte termijn gaat oriënteren op de maatschappelijke stage. Zodra deze verplicht is in 2011, wil ze dat de bibliotheek hiermee een start kan maken. Mogelijk zelfs eerder!

Uitgangspunten

Als stagebiedende organisatie streeft Theek5 naar 'stages met kwaliteit'. Wat zijn daarbij belangrijke criteria voor Theek5? Annette Wierikx noemt de belangrijkste:

- De organisatie moet voldoende tijd en aandacht kunnen besteden aan stagiairs. Dit betekent dat binnen de organisatie uren vrij gemaakt moeten worden voor de coördinatie en begeleiding. Het aantal uren kan per vestiging verschillen.
- Theek5 wil zorgvuldig omgaan met de opdrachten die aan de jongeren worden verstrekt. Welke opdrachten zijn op welk niveau mogelijk binnen de diverse (grote en kleine) bibliotheekvestigingen?
- Er moeten duidelijke afspraken gemaakt worden over verantwoordelijkheden en praktische zaken met de school en de leerlingen. Deze moeten bij voorkeur schriftelijk worden vastgelegd. Ook de communicatie met de begeleidend docent is bepalend voor de kwaliteit van een stage. "Je moet voorkomen dat een stage niet aan de gewenste verwachtingen voldoet en dat geldt voor alle betrokkenen."
- Een maatschappelijke stage is anders dan een beroepsgeoriënteerde stage: het is belangrijk hierbij de grenzen te bewaken bij werkzaamheden die door vrijwilligers of professionals (kunnen) worden uitgevoerd.

Verwachtingen

Een stagebiedende organisatie moet bereid zijn te willen investeren in de maatschappelijke stage en stagiairs, maar deze investeringen kunnen ook iets opleveren. Annette Wierikx verwacht dat jongeren een frisse kijk hebben op de organisatie en mogelijk de bibliotheek van advies kunnen dienen. Via de maatschappelijke stage wordt het contact met jongeren structureel en frequenter. Het bereik van deze doelgroep wordt hopelijk groter en beter. En als laatste: ook bij de maatschappelijke stage wordt gestreefd naar bepaalde resultaten. 'Opbrengsten die anders mogelijk niet kunnen worden gerealiseerd', aldus Annette Wierikx.

Verdieping

Sinds kort heeft Theek5 een medewerker voor de dienstverlening aan het voortgezet onderwijs. Deze krijgt wellicht de maatschappelijke stage in haar takenpakket. De eerste stappen zijn: verdieping en oriëntatie. De informatie op de VOB-website is volgens Annette Wierikx een prima initiatief. Ook zal lokaal worden nagegaan welke organisaties hierin iets kunnen betekenen. 'Er is al contact geweest met de informatiepunten/servicepunten voor vrijwilligers in ons werkgebied'. Vervolgens moeten de opdrachten voor de stages worden geformuleerd. Er moeten afspraken worden gemaakt met de betrokken scholen en intern moet worden nagegaan welke informatie en scholing er eventueel nodig is. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het kunnen selecteren van de stagiairs en het professioneel kunnen begeleiden van de jongeren. Annette Wierikx: het is voor ons duidelijk dat Theek5 hier actief beleid op wil voeren!

Contactpersoon: Annette Wierikx, mailadres a.wierikx@theek5.nl

4. Interview Marjolein de Jong, medewerker bibliotheek Eemland

Marjolein de Jong werkt in bibliotheek Eemland en is vanuit haar functie in de bibliotheek de trekker geweest van de MaS in de bibliotheek. Om diverse redenen heeft Marjolein schriftelijk gereageerd op de vragen, na een telefonisch voorgesprek. Hieronder haar antwoorden op de vragen.

Wat was de rol van de school/ leerlingen/ bibliotheek in dit traject?

De school leverde de leerlingen aan en begeleidde en informeerde ze. Ook onderhield de school contact met de contactpersoon van de bibliotheek.

De leerlingen maakten kennis met de school en het kinderdagverblijf, en stelden vragen over hoe de groepen zijn samengesteld, of er met thema's werd gewerkt enz. Ze zochten voorleesboeken uit en bereidden activiteiten voor die aansloten bij het verhaal en/of het thema. Ze lasen zelfstandig voor en voerden activiteiten uit. Ze hielden een stageboekje bij.

De bibliotheek benaderde de scholen voortgezet onderwijs en schreef een plan dat was aangepast aan de situatie in Amersfoort (met gebruikmaking van de opzet van het plan van Lea Kessels: Voorlezen in het vmbo). Ook regelde de bibliotheek scholen en kinderdagverblijven waar de stagiairs konden voorlezen. Ze verzorgde een workshop voorlezen en begeleidde de stagiairs bij het kennismakingsbezoek. Ze onderhield contact met de vo-scholen en begeleidde stagiairs bij het uitzoeken van de voorleesboeken en de bijbehorende activiteiten. Tot slot motiveerde en corrigeerde de bibliotheek de leerlingen tijdens de stage.

Hoe heb je als bibliotheek de kosten en de baten ervaren?

In Amersfoort en Leusden zijn er door de gemeente stagemakelaars aangesteld die bemiddelen tussen bedrijven met stageplaatsen en het voortgezet onderwijs. De bibliotheek heeft met dit project geen gebruik gemaakt van de stagemakelaars omdat dit een pilotproject was, opgezet door Lea Kessels. Dit betekende dat er veel tijd en werk ging zitten in het leggen van contacten met bijv. het onderwijs en de leerlingen, maar niet zozeer in de uitvoering zelf.

Inmiddels zijn er contacten gelegd met de stagemakelaars waarbij gebleken is dat zij bij de organisatorische kant veel werk uit handen kunnen nemen zodat de bibliotheek zich voornamelijk bezig kan houden met de inhoudelijke kant van de stage.

Wat ging er goed?

- De scholen voor voortgezet onderwijs waren enthousiast over het stage-aanbod van de bibliotheek.
- Goede voorleesworkshop
- Enthousiaste begeleiders vanuit de bibliotheek.
- Als de stagiairs zelf voor de stage hadden gekozen en deze onder schooltijd viel dan waren ze gemotiveerd en enthousiast.
- Het was gemakkelijk om stageplekken te vinden op de basisschool en het kinderdagverblijf.
- Basisscholen en kinderdagverblijven waren enthousiast over de activiteiten.

Wat kan er beter?

- Verwachtingen van school, bibliotheek en leerlingen duidelijk laten zijn.
- Programma-inhoud verbeteren (misschien niet uitdagend genoeg voor de stagiairs).
- Indien mogelijk bemiddelende rol bibliotheek/school uit handen geven aan stagemakelaar.
- Leerlingen moeten echt gemotiveerd aan deze stage beginnen, er zijn te veel partijen bij betrokken die teleurgesteld worden als de leerlingen niet op komen dagen. (Ik heb wel al van verschillende kanten gehoord dat dit vaak een probleem is bij (onbetaalde) stagiairs). Er zijn in dit geval ook geen sanctiemaatregelen, waardoor het voor de leerlingen redelijk vrijblijvend is. Het is niet de taak van de bibliotheek om hier iets voor te bedenken maar ik denk dat het zeker iets is dat meegenomen moet worden in de evaluatie van het hele project MaS.
- Contacten met school tijdens stageperiode. (Docenten voelden zich niet echt meer verantwoordelijk voor de leerlingen tijdens de stage)

Welke tips zou je collega's willen geven?

Probeer de bemiddelende rol tussen bibliotheek en school uit handen te geven. Dit kost veel tijd en gaat niet over de inhoud. In Amersfoort hebben we stagemakelaars die ingezet zijn door de gemeente. Zoek uit hoe het in uw werkgebied/ gemeente is geregeld.

Regel van tevoren:

1. voor hoeveel uur u een stagiair kunt plaatsen.
2. een uitdagende opdracht
3. gemotiveerde leerlingen (bij het voorleesproject waren de vmbo-leerlingen het meest gemotiveerd)

Het is het plezierigst als leerlingen goed op de hoogte zijn van de inhoud van de stage en zelf voor de stageplek hebben kunnen kiezen.

Maak duidelijke afspraken voor als de leerlingen niet op komen dagen (met zowel de leerlingen als de docenten)

Nieuwe ideeën en initiatieven in bibliotheek Eemland

De Toren van 8

Naar aanleiding van dit project hebben de stagemakelaars van Amersfoort en Leusden contact gezocht met mij over het inzetten van de bibliotheek als maatschappelijke stageplek. Samen hebben we een programma bedacht waarbij we stagiairs in gaan zetten bij het leesbevorderingproject 'De Toren van 8'. Bij dit project, dat al jaren succesvol op de Amersfoortse basisscholen draait, krijgen scholen voor 5 weken leskisten in de klas met daarin boeken en andere materialen en lessuggesties. Voor groep 4 is dat bijv. het 'Geheimenkistje'; een kistje met 5 laatjes die allemaal een thema bevatten (dat kun je zien aan de buitenkant van het laatje door de tekening, in het laatje zit een gedicht over het thema en een voorwerp.) Bij elk laatje horen een aantal boeken over het thema en opdrachten. De bedoeling is om aan dit project stagiairs te koppelen die 5 weken lang elke week in de klas in overleg met de leerkracht de opdrachten/lessuggesties uit gaan voeren met/in de klas. Het is dus een soort extraatje voor als je als school meedoet met de Toren van 8, je krijgt er gratis iemand bij die helpt het project uit te voeren.

Deze manier van stage lopen gaat in september 2009 starten.

Verhalenkabinet met senioren

Na de kerstvakantie willen we ook nog aan de slag met een stageplek als begeleider van senioren die hun verhaal willen vertellen voor het 'verhalenkabinet'. Dit is weer een ander project waar bibliotheek Amersfoort in oktober een start mee gaat maken. In najaar 2009 gaan we het project verder uitwerken voor de maatschappelijke stage.

Contactpersoon: Marjolein de Jong

Onderwijs

5. Interview met Deborah van Aken; docente, stage- en projectcoördinator pilot maatschappelijke stage Amsterdam

Inleiding

Het Nova College (school voor vmbo, havokansklassen en proafdeling) is een van de 31 scholen in Amsterdam, die meedoen aan de pilot van het ministerie van Onderwijs. Doel van deze pilot is om ervaring op te doen met maatschappelijke stages in een stedelijk netwerk en daarmee zicht te krijgen op de haalbaarheid van maatschappelijke stages in Amsterdam. Deborah werkt intern als stagecoördinator voor het Nova College en daarnaast is zij projectleider van de pilot in Amsterdam. Dit maakt het Nova tot een voorhoedeschool inzake de MaS. Er zijn in dit stadium door de school nog geen expliciete leerdoelen vastgesteld.

Naast de school doen ook de volgende instellingen in Amsterdam mee in deze pilot.

1. Vrijwilligerscentrale Amsterdam
2. CPS (christelijk pedagogisch studiecentrum)
3. Het Empowerment Centre (doet onderzoek naar de leereffecten van de pilot)
4. Dienst maatschappelijke ontwikkeling (van de gemeente)
5. Meeting Points Amsterdam, waarin de scholen zijn verenigd. Deze MPA's zijn een loket binnen de school waar bedrijven terecht kunnen als ze een stageplaats bieden. Ook is het hun taak om bedrijven binnen de school te halen en zo stageplaatsen te verwerven.

Al deze instellingen vormen samen een projectteam dat zes keer per jaar bijeenkomt om ervaringen uit te wisselen, knelpunten te bespreken en overleg te plegen over de financiering. Daarnaast is het ook een strategische denktank.

Beroepsstage versus MaS

De beroepsstage die al bekend is in het onderwijs richt zich vooral op de loopbaan. De MaS daarentegen werkt met een doelgroep en geeft een andere kijk op burgerschapscompetenties. Hoe ga je met elkaar om? De leerlingen leren dat dit soort werk heel wat anders is dan geld verdienen. Het geeft ze een andere kijk op het leven en de leerlingen leren wat vrijwilligerswerk inhoudt. 90% van de leerlingen van deze school is allochtoon. Van huis uit kennen de kinderen helemaal geen vrijwilligerswerk. Ouders worden betrokken bij de werving van stageplekken, hun netwerk wordt

aangesproken. Allochtone ouders doen veelal geen vrijwilligerswerk vanwege het taalprobleem. Met een promotiefilm probeert de school ook bij de allochtone ouders de MaS in beeld te brengen.

Reeds gerealiseerde succesvolle maatschappelijke stages in het Nova:

- kerststollen bakken met verstandelijk gehandicapten en deze afstaan aan de voedselbank (zelf brengen).
- begeleiden van basisschoolleerlingen bij de 4 mei-viering op de Dam
- spelmiddag begeleiden in een bejaardentehuis
- organiseren van een kunstveiling met werk van verstandelijke gehandicapten
- maken van kerststukjes en kerstballen met verstandelijk gehandicapten
- organiseren, koken en serveren van een diner voor vrijwilligers in een ziekenhuis
- samenstellen, maken en serveren van een diner voor mensen met een stadspas voor €2,50 (Van Harte Resto)

De school start meteen in het eerste jaar met de MaS voor de vmbo-leerlingen. In het eerste jaar doen de leerlingen twee dagen, in het tweede jaar drie dagen en in het derde jaar vijf dagen. Vanwege de examendruk in het vierde jaar kiest de school ervoor in dat jaar geen MaS te doen.

In totaal hebben de leerlingen dan tien dagen stage gelopen en dit is voldoende voor hun diploma. Per stage krijgen de leerlingen een stagecertificaat, dat bij de rapporten jaarlijks wordt uitgereikt. De leerlingen zijn erg trots als ze dit in ontvangst nemen.

Werkwijze

Hoe gaat zo'n stage in zijn werk? De stagecoördinator bezoekt de stageplek en bespreekt het project dat de stagebieder heeft. Eerst wordt gekeken of het project voldoet aan een aantal voorwaarden die van belang zijn voor de vmbo-leerlingen:

- Kan er gewerkt worden met een kleine groep 4-6 personen? (dit is voor de begeleider van de stage vanuit de instelling en voor de leerling makkelijk)
- Is het mogelijk om op verschillende middagen hieraan te werken?
- Is het spannend genoeg voor de leerling?
- Past het project bij de doelgroep?

Als het project een langere looptijd heeft kunnen er om de 3 weken nieuwe leerlingen komen. De school werkt met een stagecontract, dat wordt ondertekend door de stagebieder en de leerling (cq de ouders) Hierin worden bijvoorbeeld de afspraken vastgelegd waar de leerlingen zich aan dienen te houden. Op tijd komen, beleefd zijn, ziek melden waar en bij wie etc.

Dan gaan de leerlingen stage lopen. Aan het eind van de stage wordt een evaluatieformulier ingevuld door de stagebieder. Hierin geeft deze tips voor verbetering voor de leerling. Indien gewenst kan de stagebieder mondeling evalueren met de leerlingen. De stagebieder neemt eens in de vier weken contact op met de stagebieder om de vinger aan de pols te houden.

Belangrijke voorwaarden

De stage-inhoud moet aansluiten bij de passie van de leerlingen. De docenten krijgen de vacatures en de leerkracht vertelt in de mentor-uren hierover aan de leerlingen. De vmbo- leerlingen worden begeleid bij het zoeken naar een stageplaats. De Havo-leerlingen zoeken zelf. In Amsterdam is een website ontwikkeld (www.stagevoorjou.nl) waarin de leerlingen via rubrieken (natuur en milieu, goede doelen, kunst en cultuur, zorg, welzijn) kunnen kijken naar de stages die worden aangeboden. Hierin is het totaalaanbod van de Amsterdamse vacatures bijeengebracht. Zowel de leerlingen als de stagecoördinatoren maken van deze eigentijds vormgegeven website gebruik. Alle mogelijke vragen rond de MaS worden hierop beantwoord.

Knelpunten

Begeleiding van de leerlingen is cruciaal. Zowel vanuit de school als vanuit de stagebieder hebben de leerlingen veel baat bij een goede begeleiding. Omdat de stagebieders geen middelen krijgen hiervoor verwachten ze veel begeleiding vanuit de school. De middelen die de school krijgt voor de pilot MAS wordt dan ook vooral ingezet op formatie. Vanuit de school is de begeleiding dus aanwezig. Te weinig

begeleiding wordt sterk als een knelpunt ervaren. Optimale begeleiding is dus een van de belangrijkste succesfactoren.

Door veel leerlingen van het NOVA worden de 72 verplichte uren als veel en zwaar ervaren. 60% van de leerlingen heeft een baantje om een bijdrage te leveren aan het allochtone gezinsinkomen. School en werk en MAS wordt dus soms een beetje te veel van het goede.

Behoeft van de school

De school heeft nog steeds veel behoefte aan passende stageplekken voor de leerlingen. Mogelijke ideeën voor een stage in de bibliotheek zijn:

Voorlezen aan kinderen in kleine groepjes (zie Boekvrienden).
Ouderen wegwijs maken op internet.
Minder mobiele mensen naar de bibliotheek brengen.
Gastheer/vrouw zijn bij activiteiten die de bibliotheek organiseert.
Hapjes en drankjes serveren bij bijzondere activiteiten in de bibliotheek.
Plan maken voor aankleding van een thema en dit ook uitvoeren.
Nieuwe klanten van de bibliotheek rondleiden.

Testimonials Deborah van Aken

‘Als vier leerlingen na zo'n maatschappelijke stage blijven werken als vrijwilliger in de instelling dat vind ik dat helemaal super’.

‘Je moet de leerlingen in zo'n maatschappelijke stage niet de stoep laten vegen, dan denken ze dat het een taakstraf is’

‘Korte duidelijke instructie vooraf is belangrijk. Beknopt en helder, niet te theoretisch, laat ze het maar doen, dan gaan ze als een speer’.

contactpersoon: Deborah van Aken, mailadres: d.vanaken@meetingpointsamsterdam.nl

6. Interview Hans Arts – docent en coördinator maatschappelijke stage Dr. Knippenbergcollege – Helmond

Inleiding

Het Dr. Knippenbergcollege in Helmond heeft de maatschappelijke stage drie jaar geleden ingevoerd. De schoolleiding benaderde Hans Arts, ook werkzaam als docent, om de coördinatie op zich te nemen. Hoewel Hans Arts geen ervaring had, is hij in het eerste jaar direct gestart met leerlingen van 3 VMBO-T. In de jaren erna werd deze groep uitgebreid met leerlingen uit 4 HAVO en 5 VWO.

Om zich te oriënteren op het onderwerp, heeft hij contact opgenomen met de vrijwilligerscentrale in Helmond. Ook heeft hij een aantal trainingen gevolgd die werden verzorgd door het CPS.

Vanaf de start heeft Hans Arts ervoor gezorgd dat de maatschappelijke stage zichtbaar was binnen de school. Hij noemt een aantal maatregelen:

- de maatschappelijke stage werd onderdeel van het curriculum
- een eigen kamer / stagebureau
- het invoeren van een dagelijks spreekuur
- het regelmatig aandacht besteden aan de maatschappelijke stage, bijvoorbeeld in de schoolgids, op de website en in nieuwsbrieven. Ook ouders worden via brieven geïnformeerd.
- de maatschappelijke stage als apart vak op te nemen
- het inschakelen van mentoren bij de begeleiding van de leerlingen.
- door de maatschappelijke stage onderdeel te laten worden van de beoordeling, verdween vrijwel direct het vrijblijvende karakter ervan.

Voor Hans Arts is de samenwerking met alle betrokken partners essentieel. Hij noemt hierbij de scholen, vrijwilligerscentrale, gemeente en stagebieders. In nauw overleg is afgelopen jaar een uniforme werkwijze tot stand gekomen die voor alle scholen en leerlingen van kracht is. Helmond is hiermee een voorbeeld geworden voor andere gemeenten.

Hans Arts vindt het van groot belang dat er een goed contact is tussen de school en de stagebieders: 'het moet duidelijk zijn wie het gezicht is achter de leerling', aldus Hans Arts. 'Daarom worden ook met ingang van het nieuwe schooljaar extra uren ingezet voor de contacten tussen de school en de stagebieders. Ook de mentoren krijgen extra tijd voor de begeleiding van hun leerlingen.'

De ervaring leert dat stages meestal erg leuk maar soms moeizaam kunnen verlopen. Hans Arts noemt het voorbeeld van een buurthuis waar een straatspeeldag werd georganiseerd. 'De leerlingen pakten de uitvoering bijzonder goed aan wat resulteerde in een bedankbrief van het buurthuis.' Ook de samenwerking met het lokale ziekenhuis verloopt erg goed. Hans Arts: 'Maar ik heb ook wel eens een klacht gekregen van leerlingen. Hierbij gingen het om 'onhygiënische' omstandigheden of de geldende omgangsvormen.'

Hans Arts heeft een aantal tips voor stagebiedende instellingen:

- probeer duidelijk te krijgen wat de verwachtingen zijn van de leerlingen. Ervaren zij de opdrachten als zinvol en sluiten deze aan bij hun leeftijd en niveau?
- zorg altijd dat er een kennismaking plaatsvindt met de stagiair in spe. Stel u daarbij niet te formeel op.
- als stagebiedende organisatie moet u zorgen voor structuur en duidelijkheid. Wat kan wel en wat kan niet. Hans Arts: 'geef dus duidelijk ook uw grenzen aan wat niet per se betekent dat u streng moet zijn.'
- als stagebiedende organisatie moet u niet te snel ideeën afkappen. Juist door ruimte te scheppen, ontstaan leuke en nieuwe activiteiten. Probeer een stimulerende houding aan te nemen. Ook als u (denkt dat u) geen tijd hebt.

Tot slot: als stagebieder moet u een win-winsituatie zien. Volgens Hans Arts biedt de maatschappelijke stage voor de bibliotheek allerlei mogelijkheden om jongeren aan te trekken. 'De bibliotheek is bijvoorbeeld een ideale plek voor het begeleiden van jonge leerlingen bij hun huiswerk en/of opdrachten. Stagiairs beschikken over de kennis en ervaring, kennen de methodes en kunnen hierbij de bronnen van de bibliotheek inzetten.' Maar ook het demonstreren van nieuwe media of het verzorgen van computerlessen, bijvoorbeeld aan ouderen, past prima bij de informatiefunctie van de bibliotheek. En jongeren doen het hartstikke graag!

Testimonial Hans Arts: 'Voor een groot draagvlak is het belangrijk dat de maatschappelijke stage zichtbaar is in de organisatie.'

Contactpersoon: Hans Arts, mailadres: h.arts@drknippenbergcollege.nl

7. Interview Jump Koch, projectmedewerker maatschappelijke stage bij het CPS

Jump Koch, momenteel projectmedewerker maatschappelijke stage (MaS) bij het CPS, is een van de grondleggers van de maatschappelijke stage. Als docent Maatschappijleer zocht hij eind jaren negentig naar mogelijkheden om zijn leerlingen opdrachten 'buiten de school' te laten uitvoeren. Samen met enkele andere scholen diende hij een aanvraag in bij het ministerie van OCW. Dit resulteerde in een pilot waaraan aanvankelijk 10 scholen deelnamen. Een jaar later werden het er 40 en inmiddels neemt ruim 80% van de scholen deel aan de maatschappelijke stage. Jump Koch: 'Deze vernieuwing komt vanuit het onderwijs zelf en verreweg het grootste deel van de scholen is enthousiast. Scholen zien het nut van een maatschappelijke stage en dat is natuurlijk belangrijk voor de motivatie. Het duurt nog enkele jaren voordat de MaS wettelijk verplicht wordt dus deze snelle ontwikkeling is best opmerkelijk.'

Wet maatschappelijke stage

Als projectmedewerker begeleidt Jump Koch een aantal MaS-pilots in het land. De pilots zijn divers van opzet en uitvoering. In Friesland bijvoorbeeld is de maatschappelijke stage provinciaal geregeld, er zijn gemeentes met en zonder stagemakelaars en ook de uitwerking van de stages is zeer uiteenlopend. Jump Koch: 'De wet maatschappelijke stage wordt ontwikkeld op basis van wat er in het veld gebeurt. Er moet dus veel ruimte zijn voor de diverse uitvoeringsvormen. In het wetsvoorstel dat bij de verandering op de wet op het voortgezet onderwijs in 2011 zal passeren, worden wel de kaders

aangegeven: onder andere het aantal uren MaS, de koppeling aan het vrijwilligerswerk en het initiatief van de leerling.'

Financiering

Voor de ontwikkeling van de maatschappelijke stage ontvangt een school met ingang van schooljaar 2009/2010 € 48,- per leerling. Dit bedrag wordt de komende jaren verhoogd en bedraagt in schooljaar 2011/2012 € 105,- per leerling. De maatschappelijke stage is dan structureel en wordt onderdeel van de Lumpsum-regeling. Scholen kunnen de gelden inzetten voor de interne scholing, coördinatie of begeleiding op de werkvloer maar zijn hierin geheel vrij.

De gemeentes ontvangen in opbouw tot 2011/2012 € 30 miljoen 'ter versterking van de vrijwillige inzet'. De maatschappelijke stage is hiervan een onderdeel. De middelen moeten worden ingezet voor het stimuleren van de betrokken partners waarbij wordt uitgegaan van al bestaande netwerken en vrijwilligersorganisaties. Veelal financieren de gemeentes hiermee een of meerdere stagemakelaars en/of de stagebank, een digitale database waarin vraag en aanbod bij elkaar worden gebracht.

De stagebieders ontvangen geen financiering voor de maatschappelijke stage. Jump Koch: 'dit is vanuit de veronderstelling dat er geen extra middelen nodig zijn voor vrijwilligerswerk.'

Inmiddels is duidelijk dat binnen de stagebieders twee groepen te onderscheiden zijn: enerzijds de organisaties die van oudsher al vrijwilligersorganisaties zijn zoals het Rode Kruis en anderzijds de organisaties die buiten het traditionele vrijwilligerswerk vallen. Deze groep moet een financiering (gaan)regelen voor het kunnen organiseren en coördineren van de maatschappelijke stage. Volgens Jump Koch zijn hier allerlei oplossingen voor te bedenken. Hij geeft het voorbeeld van de zorginstelling Parnassia: 'Deze organisatie wilde graag dat dementerende ouderen werden voorgelezen en hiervoor waren gedurende een schooljaar 70 tot 80 stagiairs nodig. Samen met de school zijn ze tot een constructie gekomen waarbij de stagiairs zelf een 'instructie voorlezen' verzorgden voor hun opvolgers. Op deze manier kostte het de zorginstelling minder begeleidingsuren en de school was verzekerd van een groot aantal stageplaatsen. De afspraken zijn vastgelegd in een contract waarin tevens werd geregeld dat de school een financiële bijdrage leverde vanuit de middelen die zij van het ministerie ontving.

Een ander voorbeeld komt van een verzorgingshuis waar jongeren computerlessen verzorgden voor de bewoners. Hiervoor waren vier computers nodig die door de school zijn bekostigd. Jump Koch: 'De financiering kan dus ook met andere middelen worden geregeld.'

Kan een maatschappelijke stage ook in aanmerking komen voor sponsoring? Jump Koch: 'het zou goed kunnen passen binnen de kaders van maatschappelijk ondernemen.' Hij kent ook enkele voorbeelden. Toch verwacht hij dat wanneer de wet is ingevoerd en alle scholen deelnemen, de aantallen te groot worden voor sponsoring. Op dit moment gaat het om 80.000 stageplaatsen, vanaf 2011 zijn dat er circa 195.000. Jump Koch: 'het gaat dan om grote aantallen en ik verwacht niet dat sponsors dat structureel willen financieren. Maar de tijd en markt zullen het gaan uitmaken; de scholen en stagebieders zijn vrij om het zelf te gaan regelen.'

Een exclusief contact tussen een school en stagebieder heeft ook een keerzijde. Jump Koch: 'Je sluit al vele mogelijkheden uit door te veel dicht te timmeren. Bovendien zie je dat scholen hierin elkaars concurrent worden en zij moeten juist met elkaar in overleg.' In Helmond wordt nu overwogen om alle middelen die de scholen ontvangen voor de MaS in een pot te stoppen. De stagemakelaar die nu de vraag en het aanbod organiseert, wordt dan tevens verantwoordelijk voor het financieel beheer. Jump Koch: 'het kan goed werken maar ik vind het wel spannend, zeker als het gaat om de verantwoordelijkheden.' Toch ziet hij het liefst dat betrokken partners vrij zijn om zelf initiatieven te kunnen nemen. 'Dat houdt mensen scherp en creatief. Maar in deze aanloopfase werkt een getrapte zelfstandigheid mogelijk het beste omdat zaken dan goed van de grond komen.'

Opdrachten

Belangrijkste regel bij het bedenken van een opdracht is dat het moet gaan om werkzaamheden die normaal ook door een vrijwilliger worden uitgevoerd. Speel-o-theken worden van oudsher door vrijwilligers gerund en kampen veelal met een tekort aan vrijwilligers die de materialen uitleenen of het speelgoed onderhouden. Deze tekorten kunnen worden aangevuld via de maatschappelijke stage. Binnen een bibliotheek zou het echter niet mogen gaan om uitleenwerkzaamheden want dat wordt

door betaalde krachten gedaan. Stagebieders worden daarin vrij gehouden maar Jump Koch erkent dat er een grijs gebied is. Hij kent voorbeelden waarin leerlingen een leerkracht in de klas helpen. 'Kom je dan niet op het terrein van de klassenassistent', vraagt Jump Koch zich af.'

Volgens hem is er een tweede belangrijke regel: de maatschappelijke stage is lichtvoetig. 'Stel geen zware eisen aan de leerlingen. Laat hen vooral ervaren wat vrijwilligerswerk kan inhouden en belemmer de stagiair niet in zijn/ haar creativiteit.' Jump Koch licht toe: 'de leerlingen van nu zijn 'right side brainers'. Ze doen, meer dan vorige generaties, een groter beroep op hun rechterhersen helft en dus op hun creativiteit. Ze zijn eerder in staat verbanden te leggen en vanuit een helicopterview te redeneren. Dit vergroot hun vermogen dingen zelf ontwikkelen. Stagebieders maar ook het onderwijs zelf zouden daar rekening mee kunnen houden door op een andere wijze opdrachten en werkvormen aan te bieden.'

Tips

Jump Koch geeft de volgende tips voor stagebieders die aan de start staat van de MaS.

1. Oriënteer je lokaal: ga een gesprek aan met de stagemakelaar en/of vrijwilligersorganisatie in je gemeente. Wanneer deze er niet zijn, kun je ook een school benaderen waarmee je mogelijk al contacten hebt.
2. Ga het doen en hou het klein. In deze aanloopfase heb je de tijd om te experimenteren met stage-opdrachten. Start met 1 of 2 leerlingen en spreek met de betrokken school af dat je uitgebreid wil evalueren. Stelregel is: klein organiseren en groots evalueren.
3. Organiseer een scholing voor de betrokken medewerkers: vaak wordt dit lokaal aangeboden en er zijn organisaties (Movisie en CPS) die hierin kunnen adviseren.
4. Als je geen win-win situatie ervaart: ga het dan niet doen. Dit wekt alleen maar wrevel op bij zowel de school als de stagebieder en de stagiair is daarvan de dupe.
5. Zorg dat er een contract wordt afgesloten met de school omdat anders mogelijk de schoolverzekering niet geldt.

Testimonials Jump Koch

'Stel geen zware eisen aan de leerlingen. Laat hen vooral ervaren wat vrijwilligerswerk kan inhouden en belemmer de stagiair niet in zijn/ haar creativiteit.'

'Ga het doen en hou het klein. Stelregel is: klein organiseren en groots evalueren.'

Contactpersoon: Jump Koch, mailadres: j.koch@cps.nl

Vrijwilligers

8. Interview Judith Bach, stagemakelaar en projectcoördinator pilot Helmond

Inleiding

In de aanloop naar 2011-2012 waarin de maatschappelijke stage (MaS) als verplicht onderdeel van het lesprogramma wordt opgenomen, heeft het ministerie van OCW 20 pilots aangewezen voor het lokaal / regionaal (verder) vormgeven van de MaS. Een van deze pilots vond gedurende schooljaar 2008/2009 plaats in de gemeente Helmond. Judith Bach, stagemakelaar bij de VrijwilligersCentrale in Helmond, is een van de twee pilotcoördinatoren.

Doel pilot

Judith Bach geeft de doelen van deze pilot als volgt weer:

- Het ontwikkelen van een plan van aanpak, waardoor de gemeente Helmond kan voldoen aan de wettelijke verplichting om in schooljaar 2011/2012 circa 1100 leerlingen een stageplaats van 72 uur te bieden.
- Het opzetten van een structurele samenwerking tussen de VrijwilligersCentrale Helmond, de scholen, zorg- en welzijnsorganisaties, sportverenigingen, culturele en jongerenorganisaties.
- Het ontwikkelen van een gezamenlijke informatie- en evaluatiestructuur voor leerlingen, leraren, ouders, stagebieders en andere betrokkenen.

Samenwerking vanuit visie

Er werden een stuurgroep en een projectgroep geformeerd met daarin vertegenwoordigers van de deelnemende scholen, grote stagebieders en de gemeente. Aan deze samenwerking in Helmond lag een door de partners gezamenlijk ontwikkelde visie ten grondslag, die de essentie van de maatschappelijke stage weergeeft:

- Jongeren verkennen de maatschappij en beseffen dat iedereen nodig is om de maatschappij te laten functioneren.
- Jongeren raken maatschappelijk betrokken en leren hun eigen verantwoordelijkheid kennen voor het leveren van een zinvolle bijdrage aan een prettige samenleving.
- Jongeren beseffen dat de beloning voor vrijwilligerswerk bestaat uit waardering en dankbaarheid.

Judith Bach: 'Werkend vanuit deze visie zal een stagebieder bijvoorbeeld aandacht moeten besteden aan de afsluiting van een stage waarbij de waardering voor de stagiair wordt uitgesproken of getoond.'

Partners

De professionele partners binnen de maatschappelijke stage zijn de scholen, de stagebieders en de VrijwilligersCentrale. Elke partner heeft zijn eigen taken en verantwoordelijkheden.

De VrijwilligersCentrale in Helmond levert de stagemakelaar die volgens Judith Bach als spin in het web functioneert. 'Als stagemakelaar benader ik organisaties voor de werving van stageplekken en bereid deze voor op de ontvangst van een stagiair, bijvoorbeeld door informatiebijeenkomsten en workshops.

De stagemakelaar is tevens een belangrijke schakel tussen de stagebieder, de leerling en de school. Tijdens gastlessen informeert Judith Bach bijvoorbeeld leerlingen over het vrijwilligerswerk en het gebruik van de lokaal ontwikkelde stagebank. Via deze digitale portal worden vraag en aanbod bij elkaar gebracht. In Helmond wordt van de leerling verwacht dat deze zich aanmeldt via de stagebank. Pas na de (ondertekende) goedkeuring vanuit school vindt een kennismakingsgesprek plaats tussen de stagiair en stagebieder.

De stagebieder is verantwoordelijk voor de inhoud van de stageplekken en draagt zorg voor een zinvol takenpakket van de leerling.

Judith Bach: 'Het is belangrijk dat ook de stagebieder profijt heeft van de inspanningen van de stagiair. De organisatie moet via een maatschappelijke stage activiteiten kunnen verdiepen of verbreden. Maar het moet altijd blijven gaan om vrijwilligerswerk!'

Judith Bach raadt stagebieders aan om op de eigen website melding te maken van de Maatschappelijke Stage. Veelal raadplegen jongeren de website van de stagebieder en deze wordt aantrekkelijker wanneer er aandacht is voor hen als stagiaires.

Opdrachten

Als stagemakelaar biedt Judith Bach stagebieders begeleiding bij het bedenken en formuleren van de opdrachten. 'Het is belangrijk de opdrachten zo te formuleren dat ze interessant zijn voor jongeren.' Haar ervaring is dat een opdracht (van de stagebank) niet wordt gelezen maar gescand. 'De opdracht moet dus bondig beschreven zijn en het takenpakket niet te uitgebreid. Gebruik geen jongerentaal maar houd het wel begrijpelijk.' Verder moet u volgens haar rekening houden met het niveau en het type opdracht: 'Een vwo-leerling is vaker een denker, een vmbo-er meer een doener. 'Daar moet u dus vooraf goed over nadenken.'

Bij opdrachten binnen de bibliotheek denkt zij aan:

- voorlezen aan leerlingen binnen een basisschool, zorginstelling of binnen organisaties voor kinderopvang. 'Laat de stagiair daarbij zelf z'n boeken uitzoeken'.
- organiseren van een rap battle.
- organiseren van rondleidingen door de bibliotheek, bijvoorbeeld voor de eigen ouders of allochtone groepen die de bibliotheek niet kennen.
- samenstellen van een tentoonstelling en daarbij activiteiten organiseren.
- inzetten van vliegende reporters over activiteiten van de bibliotheek
- informeren van doelgroepen over nieuwe media.

Volgens Judith Bach kunt u bij media-educatie onderscheid maken tussen de taken informeren en voorlichten. 'Stagiairs kunnen worden ingezet worden bij het informeren van doelgroepen, bijvoorbeeld door demonstraties van Twitter of de werking van een mobieltje. U kunt de demonstraties samen met hen voorbereiden: jongeren beschikken over een grote mediakennis en zijn vaak zeer ervaren in het gebruik ervan. Hun digitale wijsheid is uitstekend in te zetten bij dit type opdrachten.

Succesfactoren

Judit Bach: 'Een goede samenwerking van de partners is natuurlijk essentieel voor de maatschappelijke stage. Maar het gaat vooral om de leerling zelf natuurlijk. De leerling is de uitvoerder van de stage en zonder zijn / haar inzet heeft de maatschappelijke stage geen resultaat.'

Volgens Judith Bach is het voor de leerling erg belangrijk dat deze de stage als zinvol ervaart. Daarnaast moet een stageplek leerzaam zijn en er moet ruimte zijn voor eigen initiatief en ideeën.

Een zinvolle inzet van de leerling vereist een goede voorbereiding op de stage, zowel door de school als door de stagebieder. Een passende stageplek en duidelijke instructies kunnen ervoor zorgen dat de leerling een goede ervaring opdoet en hierdoor het belang inziet van vrijwilligerswerk voor de samenleving.

Vrijwilligerswerk

Judith Bach merkt op dat vrijwilligerswerk door jongeren niet vergeleken mag worden met vrijwilligerswerk door volwassenen. Uit evaluaties blijkt dat de stagebieders daar niet altijd bij stilstaan. Jongeren hebben hun eigen codes en soms hun onhebbelijkheden. Ze noemt het voorbeeld van een organisatie waar jongeren thee of koffie werd aangeboden. Wanneer een stagiair beide niet wil of lust, kan een stage al minder leuk gevonden worden. Judith Bach: 'maak het dan niet ingewikkeld en haal gewoon fris in huis.'

Het grote verschil zit volgens Judith Bach echter in het lerende element. 'Soms is een maatschappelijke stage de eerste werkervaring van een jongere. Jongeren moeten dus ook de kans krijgen te kunnen leren. Ze beheersen nog niet alles en als stagebieder moet u hiermee rekening houden.'

De pilot in Helmond werd officieel afgerond op 26 juni 2009. De resultaten zijn weergegeven in een draaiboek met de titel 'Proefdraaien en uitvoeren'. Dit draaiboek is te bestellen via www.vrijwilligerscentralehelmond.nl

Contactpersoon: Judith Bach, mailadres: j.bach@vwchelmond.nl

Colofon

De interviews zijn gedaan door Stieneke Eising en Marie-Anne Raaijmakers.